

**Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect perioada 2020-2023 (obligatoriu)****Configurarea businessului inovational în contextul concurenței regionale***(denumirea proiectului)***Cifrul proiectului \_20.80009. 0807.42**

Acțiunile și activitățile întreprinse, în anii 2020- 2023, de către echipa de cercetare în proiectul Configurarea businessului inovational în contextul concurenței au fost orientate pe două direcții complementare. Prima direcție spre cercetarea teoretică, a doua pe cercetarea aplicată, anume posibilitatea implementării rezultatelor, în scopul eficientizării și accelerării inovării în mediul economic al țării. Printre rezultatele teoretice mai esențiale, dorim să menționăm: în urma cercetării conceptului de inovație și a businessului inovational, am completat conceptul de *business innovation* acceptabil pentru țările cu nivel mai modest în inovare, prin noțiunea de sofisticare a businessului, a pieței. Noțiune care se bazează pe calitatea rețelelor generale de afaceri ale unei țări, precum și pe calitatea operațiunilor și strategiilor utilizate de companii, firme și întreprinderi. Am analizat posibilitatea utilizării BIG Data și inteligenței artificiale în diferite domenii de business, preponderent financiar. Am determinat impactul tehnologiei asupra pieței muncii, ne referim la structură, abilitățile necesare. Impactul utilizării tehnologiilor avansate asupra businessului autohton, asupra domeniului de pregătire al specialiștilor. Determinarea factorilor ce pot impulsiona sau stopa asimilarea tehnologiilor și inovațiilor în ansamblu. Determinarea capacității de absorbție al inovațiilor. Am făcut și o analiza prin abordarea holistică, multidimensională al inovării, anume aspecte economice, psihologice sociale. Am încercat să determinăm punctul de singularitate, pentru diverse domenii, în primul rând sectorul financiar, deoarece este domeniul care utilizează tehnologii avansate în deservirea clienților.

În plan aplicativ în urma cercetării accesului la finanțare al IMM, anume a activității de inovare din Republica Moldova, am elaborat Recomandări privind optimizarea accesului la finanțare al IMM inovative, ce au fost expediate Ministerului Economiei, implimentat la ODA.

În vederea impulsionării activității de inovare, și identificării factorilor ce stopează acest proces am examinat cadrul de reglementare în domeniul PPP, de asemenea am analizat posibilitatea modificării legislației Republicii Moldova cu privire la PPP, în scopul minimizării riscurilor pentru agenții economici implicați în proiectele de infrastructură inovatională. În acest context am propus utilizarea în premieră a ingineriei contractelor de PPP conform cerințelor imperative ale Legislației Republicii Moldova contribuie la eficientizarea managementului contractelor.

De asemenea, a fost propusă și înregistrată la AGEPI metodologia de analiză a PPP în cadrul proiectelor investiționale inovative, care ar trebui să conțină sisteme de indicatori. În contextul businessului regional inovational, parteneriatul public-privat este o metodă de organizare a afacerilor și o formă a activității investiționale care are drept scop consolidarea resurselor partenerilor publici și privați. În acest caz s-a propus ca în metodele de analiză a funcționării PPP trebuie să se axeze nu doar pe evaluarea componentelor comerciale și bugetare ale activității PPP, ci și pe performanțele sociale și economice care sunt formate din externalitățile PPP.

Rezultatele înregistrate de către echipa de cercetare au impact economic la nivel micro, determinat prin elaborarea startegiei de inovare pe procese în cadrul Fabricii de mobilă

”MILLE” și implementării acesteia la nivel de entitate. La fel rezultat cu impact economic are analiza activității întreprinderilor de panificație în baza cercetărilor efectuate am identificat necesitățile acestui sector, posibilitățile de redresare a activității și impactul inovațiilor asupra calității produselor de panificație. Efectul economic la fel a fost determinat prin elaborarea și testarea: Metodologiei dezvoltării echipelor pentru inovare care a fost transpusă în formă practică. Elaborarea și testarea acestei metodologii s-a realizat timp de 2 ani. Această metodologie a fost testată pe 48 de întreprinderi, de pe urma căreia managementul întreprinderii va putea determina direcțiile de dezvoltare spre consolidarea echipei spre inovare, posibilitățile de a atinge rezultatele așteptate.

Impactul cercetărilor, a fost accentuat prin realizarea unui seminar practic cu studenții facultății REI cu tema: Fluxul tehnologic și inovațional în economia mondială: Impactul Metavers asupra pieții muncii și impactul său în procesele economice-industriale, Workshop: Studiile și cercetarea în era digitală, precum și o Masă Rotundă Conturarea businessului inovațional în contextul concurenței regionale. În cadrul evenimentelor am dedus principalele inovații utilizate în procesul de producție, în ecosistemul businessului inovațional și impactul lor asupra creșterii productivității muncii; - am analizat rolul Chat GPT, a Metavers și a inteligenței artificiale asupra schimbării în profesiile prezente și a viitorului. Am dedus profesiile care vor dispărea până în 2030. - am identificat principalele abilități și aptitudini de soft și hard skills a studenților în pregătirea lor pentru drumul profesional de viitor.

De asemenea, în acest context, au fost identificate competențele necesare economiștilor în corelare cu apariția cererilor în cadrul economiei digitale, care vor avea un impact economic viitor destul de semnificativ, anume:- abilități solide de analiză și interpretare a datelor pentru extragerea informațiilor relevante din seturile mari de date și posedarea capacității de a interpreta și comunica rezultatele analizelor într-un mod accesibil;- Cunoștințe în tehnologie, pentru înțelegerea tehnologiilor: cum ar fi blockchain, realitatea virtuală, inteligența artificială și internetul lucrurilor capacitatea de a evalua impactul acestor tehnologii asupra economiei și a proceselor de afaceri;- abilități în analiza Big Data, interpretarea acestora precum și cunoștințe despre instrumente și tehnologii precum Hadoop, Spark, Python sau R;

Rezultatele proiectului au fost apreciate cu 3 Medalii de Aur și 1 Medalie de argint, o Diplomă al Ministerului Educației.

Rezultatele științifice au fost desiminate în susținerea unei teze de doctor habilitat, 69 de publicații, din care 2 Monografii, 25 articole în reviste științifice internaționale/naționale de diverse categorii, participări cu comunicări și publicații la diverse conferințe internaționale precum: Marea Britanie, Franța, Germania,SUA, Austria, Bulgaria, România.etc. Au fost înregistrate 2 drepturi de autor la AGEPI, 4 certificate de implimentare, 1 strategie de inovare pentru întreprindere, 2 vizite de studii, în UTA Georgia, unde a fost semnat un acord de colaborare cu ASEM și Universitatea Ovidius Constanța, cercetări la nivel regional.

## **Summary of project activity and results achieved 2020-2023 (required)**

### **Shaping the innovation business in the context of regional competition**

Project number \_20.80009. 0807.42

The actions and activities undertaken in 2020-2023 by the research team in the project Shaping Innovative Business in the Context of regional Competition were oriented along two complementary directions. The first direction towards theoretical research, the second on applied research, namely the possibility of implementing the results, in order to make innovation more efficient and accelerate it in the country's economic environment. Among the more essential theoretical results, we would like to mention: following the research on the concept of innovation and innovative business, we have completed the concept of business innovation acceptable for countries with more modest level in innovation, by the notion of business sophistication, of the market.

A notion based on the quality of a country's overall business networks, as well as the quality of operations and strategies used by companies, firms and enterprises. We looked at the possibility of using BIG Data and artificial intelligence in different business areas, predominantly finance. We have determined the impact of technology on the labour market, we refer to structure, required skills. The impact of the use of advanced technologies on domestic business, on the field of training of specialists. Determining the factors that can boost or stop the uptake of technologies and innovations as a whole. Determine the absorptive capacity of innovations. We have also made an analysis using a holistic, multidimensional approach to innovation, namely economic, psychological and social aspects. We tried to determine the point of singularity, for various sectors, primarily the financial sector, because it is the sector that uses advanced technologies in serving customers. In terms of application, following the research on access to finance of SMEs, namely innovation activity in the Republic of Moldova, we have developed Recommendations on optimizing access to finance for innovative SMEs, which were sent to the Ministry of Economy, implemented at ODA. In order to boost innovation activity, and to identify the factors that hinder this process, we examined the regulatory framework in the PPP field, and we also analyzed the possibility of amending the legislation of the Republic of Moldova on PPP, in order to minimize the risks for economic agents involved in innovation infrastructure projects. In this context we proposed the first use of PPP contract engineering according to the imperative requirements of the Moldovan legislation contributes to the efficiency of contract management. Also, the methodology of PPP analysis in innovative investment projects was proposed and registered at AGEPI, which should include indicator systems. In the context of regional innovative business, public-private partnership is a method of business organization and a form of investment activity aimed at strengthening the resources of public and private partners. In this case, it was proposed that the methods of analysing the functioning of PPP should focus not only on evaluating the commercial and budgetary components of PPP activity, but also on the social and economic performance, which is formed by external

The results recorded by the research team have an economic impact at the micro level, determined by the development of the process innovation strategy in the furniture factory "MILLE" and its implementation at the entity level. The same result with economic impact has the analysis of the activity of bakery enterprises based on the research we have identified the needs of this sector, the possibilities of recovery of the activity and the impact of

innovations on the quality of bakery products. The economic impact was also determined by developing and testing: Innovation Team Development Methodology which was translated into practical form. The development and testing of this methodology was carried out over 2 years.

This methodology has been tested on 48 companies, from which the company's management will be able to determine the development directions towards team building towards innovation, the possibilities to achieve the expected results. The impact of the research was emphasized by conducting a practical seminar with REI faculty students on the topic: Technological and innovation flow in the world economy: the impact of Metavers on the labour market and its impact on economic-industrial processes, Workshop: Scholarship and Research in the Digital Age, and a Roundtable Shaping Innovative Business in the Context of Regional Competition. During the events we deduced the main innovations used in the production process, in the innovation business ecosystem and their impact on labour productivity growth; - we analysed the role of Chat GPT, Metavers and Artificial Intelligence on change in present and future professions. We deduced the professions that will disappear by 2030; - we identified the main soft and hard skills and aptitudes of students in preparing them for their future career path. Also, in this context, the skills needed by economists in correlation with the emergence of demands within the digital economy, which will have a quite significant future economic impact, have been identified, namely:- Strong data analysis and interpretation skills for extracting relevant information from large data sets and possessing the ability to interpret and communicate analysis results in an accessible way;- Knowledge in technology, for understanding technologies: Such as blockchain, virtual reality, artificial intelligence and internet of things ability to assess the impact of these technologies on the economy and business processes;- Skills in Big Data analysis, interpretation as well as knowledge of tools and technologies such as Hadoop, Spark, Python or R;

The results of the project have been appreciated with 3 Gold Medals and 1 Silver Medal, a Diploma of the Ministry of Education.

The scientific results have been defined in the defense of a PhD thesis, 69 publications, of which 2 Monographs, 25 articles in international/national scientific journals of various categories, participation with communications and publications at various international conferences such as UK, France, Germany, USA, Austria, Bulgaria, Romania. etc. 2 copyrights have been registered at AGEPI, 4 implementation certificates, 1 innovation strategy for the enterprise, 2 study visits, in UTA Georgia, where a collaboration agreement was signed with ASEM and Ovidius University Constanta, research at regional level.